

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ Cultural Tourism Management Model through Community Participation in Kalasin Province.

นิภา อาริยาภิบาล¹ ระพีพันธ์ ศรีสัมพันธ์² และกิตติกรณ์ บำรุงบุญ³

Nipa Archariyapibal¹, Rapeepan Sirisumpan² and Kittikorn Bamrungsboon³

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (สาขาวัฒนธรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{2,3}อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹Doctoral Student of Philosophy (Cultural Science) Rajabhat Maha Sarakham University

^{2,3}Lecturer from the Faculty of Humanities and Social Sciences Rajabhat Mahasarakham University

Corresponding Author Email: napaarchariyapibal@gmail.com

Received: 4 April 2022

Revised: 9 May 2022

Accepted: 11 May 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ 2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 3. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบบันทึก (2) แบบการสัมภาษณ์ (3) แบบการสังเกต โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 20 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือการวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีพัฒนาการมาจากพุทธศาสนา วิถีชีวิตที่ผูกพันกับแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเทคโนโลยีท้องถิ่น เช่น เมืองฟ้าแดดสงยาง วัดพุทธนิมิตภูคำ วนอุทยานภูพระ หมู่บ้านผู้ไทยโคกโก่ง และกลุ่มทอผ้าแพรวบ้านโพน 2) สภาพปัญหาปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจากสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 เป็นปัญหาสำคัญ นอกจากนี้ ปัญหาด้านการจัดการของบางชุมชนยังมีข้อจำกัดเท่าที่ควร รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม และ 3) การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ โดยภาครัฐต้องเข้ามาหนุนเสริมอย่างเต็มกำลัง โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น และการให้การศึกษาด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแก่ชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการ, การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research aims to 1. To study the history of important cultural attractions in Kalasin Province 2. to study the current condition and problems of cultural tourism management in Kalasin province and 3.to create a cultural tourism management model by the participation of the community in the area of Kalasin Province is qualitative research There are research tools, consisting of (1) a record form (2) an interview form. (3) Observation form The research target group consisted of 20 people who came from a specific selection. Then use the information gathered from the research tools and related documents. to analyze the content The results of the research showed that 1) the history of cultural attractions developed from Buddhism. way of life that is tied to natural resources have a unique ethnic group as well as being a tourist attraction with local technology such as Muang Fa Daet Song Yang Wat Phuttha Nimit Phu Kao Phu Phra Forest Park Khok Kong Phu

Thai Village and Praewa Ban Phon Weaving Group 2) Current problems of that tourist attraction from the epidemic situation of COVID-19 It is an important problem. In addition, the management problems of some communities are still as limited as they should be. including environmental problems and 3) cultural tourism formatting Community participation is important. whereby the government must come to support with full strength especially public relations Local budget support and providing education and training on tourism management to the community.

Keywords: Management Model, Cultural Tourism, Community Participation

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับหลายประเทศก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวช่วยสร้างงานอาชีพให้กับประชาชนมีงานมีรายได้ภาคบริการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทางด้านยุทธศาสตร์ต่อการเติบโตด้านเศรษฐกิจของชาติ ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่มีรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นลำดับสองรองจากรายได้การส่งออกคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) ได้มีการคาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก พ.ศ. 2545-2563 ว่าจะมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวทั่วโลกเฉลี่ยประมาณร้อยละ 4.1 ต่อปีและจากสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกนักท่องเที่ยวในตลาดโลกยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) พบว่า ในปี 2556 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลกจำนวน 1,087 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 1,035 ล้านคน ในปี 2555 ร้อยละ 5 โดยนักท่องเที่ยวจากประเทศจีนจะขยายตัวมากที่สุดและส่งผลกระทบต่อฟื้นตัวของนักท่องเที่ยวโลก และหากนับจากปี 2548 เป็นต้นมา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงร้อยละ 6.2 ทั้งนี้ UNWTO คาดการณ์ว่า ในปี ค.ศ. 2030 จำนวนนักท่องเที่ยวโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,800 ล้านคน ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปี และคาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2015 เป็นต้นไป ตลาดเกิดใหม่หรือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าตลาดประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่มีอัตราการขยายตัวสูงที่สุด (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทยและยังเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกนอกจากนี้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนส่งผลให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นมีการเพิ่มเส้นทางการบินของสายการบินต้นทุนต่ำเกิดการลงทุนของเอกชนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีมาตรการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ความท้าทายของการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวจะต้องทำให้สินค้าและบริการท่องเที่ยวของไทยมีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพิ่มคุณค่าและมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวกระจายรายได้สู่เกษตรกรและท้องถิ่นและยังคงอัตลักษณ์ของชุมชน

จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่จัดอยู่ในกลุ่มภาคอีสานตอนกลาง นับเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรมที่นักเรียน เยาวชน นักศึกษา นักท่องเที่ยวทั่วไปน่าจะได้มีโอกาสเข้าถึง โดยมีสภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศ และนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานในยุคประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยมีสภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขา ป่าไม้อุทยานแห่งชาติ

สัตว์ป่า แหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ และยังมีแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน โบราณวัตถุ นอกจากนี้ยังมีแหล่งศึกษาทางธรรมชาติต่าง ๆ อีกมากมาย การท่องเที่ยวชุมชนเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เน้นผลประโยชน์เพื่อชุมชนการท่องเที่ยวลักษณะนี้เป็นความหวังของชุมชนในด้านการนำรายได้มาสู่ชุมชน โดยเฉพาะชุมชนในประเทศกำลังพัฒนา กระแสของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางนั้น มีการให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ระดับโลก เช่น องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) จนถึงในระดับรากหญ้าคือชุมชนต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวที่กำเนิดในชุมชนต้องถูกยอมรับจากชุมชนนั้น ๆ การค้นหาเอกลักษณ์และทำความเข้าใจคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนเพื่อประโยชน์แก่ชุมชนนั้น ๆ การท่องเที่ยวชุมชนจึงควรเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวจัดการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักเรียน เยาวชน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยวัฒนธรรมของชุมชนจะเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญา วิธีการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณคดี ชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์นั้น มีร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนในอดีตของอารยธรรมโบราณ ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ยุคประวัติศาสตร์ในวัฒนธรรมทวารวดี ขอม และล้านช้าง และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ จึงมีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างเหมาะสม การนำอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละชุมชนที่โดดเด่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หากสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมให้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ (Qualitative Change) ในการผลิตสินค้าและบริการอีกด้วยแล้ว ก็จะทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชน จังหวัดและประเทศมีการเติบโตไปด้วยกันอย่างสมดุล ด้วยลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์เส้นทางวัฒนธรรมการค้าของชุมชนในอดีต โบราณสถาน โบราณวัตถุวิถีชีวิตความเชื่อประเพณี พิธีกรรม รวมทั้งแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มักเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้ใหญ่ทั้งชาวไทยและต่างประเทศโดยจัดกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งเน้นสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้ใหญ่ แต่การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและมุ่งหวังไปยังเด็ก และเยาวชน ยังมีแบบจำกัดไม่นิยมแพร่ด้วยเหตุผลด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมและความคุ้มค่าของรายได้ที่จะเกิดจากการรองรับการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่เป็นจำนวนมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวหรือศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ของนักเรียนเหล่านี้พบว่ายังมีอยู่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนที่มีจำนวนมาก ความสำคัญของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้งแหล่งอารยธรรม แหล่งธรรมชาติ งานบุญประเพณี แหล่งศิลปหัตถกรรมชุมชน วัดวาอาราม แหล่งของที่ระลึก สถานที่เหล่านี้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานที่บรรพชนสร้างไว้ให้ตกทอดมาอยู่ถึงลูกหลานจนถึงปัจจุบันนี้มีความสำคัญมากที่ลูกหลานชาวกาฬสินธุ์ควรได้รับการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะนำมาซึ่งรายได้ของชุมชนแล้ว ยังสร้างความภาคภูมิใจในมรดกท้องถิ่นของตนเอง นำมาซึ่งการอนุรักษ์ การทำนุบำรุง การสืบสานและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์ให้คงอยู่สืบไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ อันเป็นประโยชน์อย่างมาก ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความสุขแล้ว ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้สร้างสรรค์ให้อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างคุณค่าต่อชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ช่วยให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สั่งสมและสืบทอดมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และเห็นแนวทางในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน อันจะทำให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง พร้อมปรับตัวเข้ากับสภาพความผันผวนทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์อย่างมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/หัวหน้าส่วนในสังกัดศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการ หรือตัวแทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดกาฬสินธุ์หรือผู้แทนท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกาฬสินธุ์ หรือผู้แทนวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์หรือผู้แทน หอการค้าจังหวัดกาฬสินธุ์หรือผู้แทน ผู้แทนผู้ประกอบการท่องเที่ยวภาคเอกชน/บริษัทนำเที่ยว ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าอาวาสวัด ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา/ผู้นำทางวัฒนธรรม จำนวน 10 คน ผู้แทนแหล่งท่องเที่ยว แหล่งละ 1 คน ผู้ดำเนินธุรกิจด้านบริการการท่องเที่ยว แหล่งละ 1 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดกาฬสินธุ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา แหล่งละ 1 คน นายกสมาคมสโมสรโรตารีกาฬสินธุ์ นายกสมาคม สโมสรไลออนส์ ชัยสุนทรกาฬสินธุ์ นายกสมาคมสมาคมสตรีอาเซียนกาฬสินธุ์ สมาคม ละ 5 คน นักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 5 คน ผู้ประสงค์ที่จะท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 5 คน และชาวบ้านในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึก โดยใช้กับการศึกษาชุมชนเป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นใช้เอง ผู้วิจัยใช้บันทึกการศึกษาชุมชนในภาคสนามบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวความเป็นมาของชุมชน การดำเนินชีวิตในชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของท้องถิ่นและข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และใช้กับกิจกรรมแบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสนทนากลุ่มในการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อมูลทางลึกที่เป็นข้อมูลดีของกลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

2.2 แบบการสัมภาษณ์ มี 2 แบบ คือ (1) แบบสัมภาษณ์ความเป็นมาของชุมชนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สภาพและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีเพื่อใช้สัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนด และ (2) แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้แบบไม่เป็นทางการ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้รู้และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.3 แบบการสังเกต มี 2 แบบ คือ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย การสังเกต การบันทึกข้อมูลจากแบบบันทึก และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลแบ่งเป็น 5 ด้าน 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านโบราณสถาน 2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศาสนา 3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ 4) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และ 5) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน

2. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหา การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเป็น 5 พื้นที่ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านโบราณสถาน 2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศาสนา 3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ 4) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์ 5) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน ได้สรุปปัญหาโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) ปัญหาอาชญากรรม แม้จะไม่พบมาก ในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ก็มีให้เห็นไม่ว่าจะเป็นการหลอกลวงนักท่องเที่ยว การลักเล็กขโมยทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ 2) ปัญหาค่าครองชีพในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว แม้ค่าที่ขายสินค้าในบริเวณงาน มักจะประสบปัญหาค่าครองชีพที่สูง 3) ปัญหาหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ด้วยพื้นฐานความคิดของผู้ประกอบการบางรายที่ต้องการกอบโกยมุ่งเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เล็งเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนและคิดค้ากำไรเกินควร 4) ปัญหาการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี การหยิบเอาเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนมาเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการท่องเที่ยวมากขึ้นเป็นสิ่งที่ดีแต่จำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่องรูปแบบ การเข้าไปมีส่วนร่วมในเนื้อหาดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีนั้น ๆ 5) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชน กับนักท่องเที่ยว อาจเกิดจากพฤติกรรมบางอย่างของนักท่องเที่ยว เช่น การเปลือย เช่นการแต่งกายไม่สุภาพ การเข้าไปยังศาสนสถานหรือปูชนียสถาน ในลักษณะของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 6) ในเรื่องของการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ก็พบปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมความสะอาดโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม 7) ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและปัญหามลภาวะ ลักษณะปัญหาสภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเสื่อมโทรมสกปรกมีขยะและสิ่งปฏิกูล กลาดเกลื่อนอยู่ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดความเสียหายทางธรรมชาติ และ 8) ปัญหาการลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม คุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม โดยเฉพาะผ้าไหมและเครื่องจักสานของชาวผู้ไทย อาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากความเห็นแก่ได้ของผู้ผลิตและจำหน่าย

3. การสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมคือการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้มีกิจกรรมบอกเล่าเรื่องราวเป็นมาของชุมชนผ่านสิ่งก่อสร้างความเชื่อประเพณีพิธีกรรม โดยมีกลุ่มมัคคุเทศก์คอยให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวพร้อมพาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม ทั้ง 5 ด้าน และนำเรื่องราวหรือความเชื่อต่าง ๆ ของคนในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวในกรณีที่นักท่องเที่ยวมาเป็นหมู่คณะ และมีการแจ้งล่วงหน้า ชุมชน ต้องสามารถรองรับนักท่องเที่ยวโดยการจัดเตรียมมัคคุเทศก์ คอยให้ความรู้แต่ถ้าหากนักท่องเที่ยวเดินทางมาแบบเดี่ยวทางชุมชนต้องเตรียมสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่นแผ่นป้ายบอกเรื่องราวแบบย่อ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรมีวีดิทัศน์เพื่อให้นักท่องเที่ยวชมวีดิทัศน์นำเสนอเรื่องราวของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินชมศิลปวัฒนธรรมภายในวัด หรือสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติของชุมชน เช่น วนอุทยานที่ปรากฏรอยเท้าไดโนเสาร์ พืชพันธุ์ไดโนเสาร์ สวนไดโนเสาร์ ซึ่งหาชมได้ยาก นอกจากนี้ สินค้าอันขึ้นชื่อจากภูมิปัญญาพื้นบ้านไม่ว่าจะเป็นผ้าไหม

หรือเครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นอาชีพของชาวบ้าน ผู้ไทย และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีมากมายหลายชนิด โดยนักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมกรรมวิธีในการผลิตของชุมชนได้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านโบราณสถาน 2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศาสนา 3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ 4) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และ 5) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน

2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัญหาการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งเป็น 5 พื้นที่ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านโบราณสถาน 2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศาสนา 3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านธรรมชาติ 4) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านกลุ่มชาติพันธุ์ และ 5) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน

3. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว ที่เหมาะสมคือการจัดการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมที่เน้นการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้มีกิจกรรมบอกเล่าเรื่องราวเป็นมาของชุมชนผ่านสิ่งก่อสร้างความเชื่อประเพณีพิธีกรรม โดยมีกลุ่มมัคคุเทศก์คอยให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว พร้อมพาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม ทั้ง 5 ด้าน และนำเรื่องราวหรือความเชื่อต่าง ๆ ของคนในชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทุกแห่ง ต้องอยู่ในภาวะชะงักงัน เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 กว่า 2 ปีที่ผ่านมา และขณะนี้จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กลายเป็นคลัสเตอร์ของโควิดกลายพันธุ์ที่เรียกโอมิครอน ก็ยิ่งซ้ำเติมการท่องเที่ยวอย่างหนักหน่วงและไม่มีทีท่าว่าจะจบลงเมื่อใด การที่นักท่องเที่ยวหายไปทำให้ชุมชนขาดรายได้ มีผลกระทบต่อบรรยากาศของชุมชน รวมทั้งธุรกิจ ทั้งมัคคุเทศก์ โฮมสเตย์ ของที่ระลึกที่ขึ้นชื่อของจังหวัดกาฬสินธุ์ เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝันทำให้ทางราชการและชุมชนรวมทั้งพ่อค้านักธุรกิจ ได้พยายามหาทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ อย่างเร่งด่วน แต่ก็ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจน ทำให้ปัจจุบัน แต่ละฝ่ายได้เฝ้าติดตามการระบาดของโรคอย่างใกล้ชิดจดจ่อ และหาทางวางแผนรับมือกับผลร้ายที่จะเกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอนาคต ข้อค้นพบดังกล่าว ประชาชนในชุมชนต้องสร้างความมั่นคงเข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันในยามมีภัย ให้กับชุมชนของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของ Brown ที่กล่าวถึง องค์ประกอบย่อยของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ได้แก่ ครอบครัวและเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจของชุมชน ระบบการศึกษาและการถ่ายทอดระบบความเชื่อทางศาสนา ระบบการปกครองและระบบสาธารณสุข จากเหตุการณ์นี้จะเห็นว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน สังคมต้องสร้างระบบเหล่านี้ประสานกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้สังคมอยู่รอดปลอดภัยได้ สอดคล้องกับดาริน วรณทรัพย์ และคณะ (2561, น.17-24) พบว่า ในยามวิกฤต ชุมชน ต้องนำทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ผ่านกระบวนการผสมผสานการจัดการ เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจในขณะที่ยังคงอยู่ โอกาสให้วิกฤตผ่านพ้นไป และคำนึงถึงผลกระทบทางด้านสังคม

สิ่งแวดล้อม และการดำรงรักษาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ได้สืบไป และสอดคล้องกับเบญจวรรณสุจริต และชัชชัย สุจริต (2560) พบว่า ในเวลาที่มีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังไม่เปิดโอกาสให้ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยว หัวใจสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมกับภาครัฐและชุมชน สนับสนุนและส่งเสริม การพัฒนาการท่องเที่ยวจากสถาบันการศึกษาการพัฒนาผู้นำและคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง

2. ผลการวิจัยพบว่า สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่ปรากฏร่องรอยโดโนเสาร์ ได้มีการผสมผสานวัฒนธรรมเข้ากับธรรมชาติอย่างลงตัว เช่นการสร้างวัด การสร้างพิพิธภัณฑ์ โดโนเสาร์ นับเป็นความสามารถของหน่วยราชการและชุมชนที่ช่วยกัน สร้างสรรค์สิ่งเหล่านี้ขึ้นมา ทำให้การท่องเที่ยวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ แม้จะมีปัญหา ด้านมลพิษ เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอยฝุ่นละออง หรือควั่นอยู่บ้างก็เป็นผลกระทบเพียงเล็กน้อย การจัดการโดยการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ควรได้รับการส่งเสริม และพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป สอดคล้องกับทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory) ของจูเลียน สจิวด์ (Julian Steward) ที่ได้กล่าวถึงชุมชนต้องอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติ เป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติและใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับเป็นต้นทุนของชุมชนในการดำรงอยู่ตามวิถีชีวิต ต้นทุนทางนิเวศวิทยาเหล่านี้ หากรู้จักการจัดการ ที่เหมาะสมไม่ทำลายก็จะใช้ได้อย่างยั่งยืน สร้างรายได้ สร้างเศรษฐกิจ ทำให้สังคมเข้มแข็ง สอดคล้องกับณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560) พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าของชุมชนนั้น ต้องมีความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากร การท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ สังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งสร้างคุณภาพชีวิตผสมผสานกับทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ชุมชนอาศัยอยู่

3. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนใกล้เคียง วัด หน่วยราชการ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพ่อค้าผู้ประกอบการนอกพื้นที่ ล้วนแต่มีความสำคัญในการสร้าง การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ชุมชนต้อง ช่วยกันยึดถือและถนอมรักษาระบบนี้เอาไว้สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural-Diffusion Theory) ของฟรานส์ โบแอส (Franz Boas) ที่กล่าววัฒนธรรมจะเห็นคุณค่าเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมอื่น ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับชุมชนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นระบบนับเป็นการ แลกเปลี่ยนกัน ระหว่างรัฐกับ องค์กรภายในชุมชนและตัวชุมชนจนลงตัว สอดคล้องกับดาริน วรณทรัพย์ และคณะ (2561, น.17-24) ที่พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยวในประเทศไทย คือรูปแบบการจัดการเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยจัดการชุมชนเชิงสร้างสรรค์ การจัดการเรื่องราวเชิงสร้างสรรค์ การจัดการกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ การจัดการสื่อเชิงสร้างสรรค์ และการจัดการผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ นับเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มาผสมผสานกับการจัดการ อันจะยังประโยชน์ให้กับ ชุมชน สิ่งแวดล้อม และการดำรงอยู่ของทุนวัฒนธรรมสืบไป

4. ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีเอกลักษณ์หรือของดีของตนเอง เช่น ผ้าไหม แพร่วา บุญบั้งไฟทะเลล้น รอยเท้าโดโนเสาร์ ตลอดจนโปงลาง ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สังคมอื่นหรือชุมชนอื่นไม่มี นับเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ และถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้สร้างความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ สร้างรายได้ สร้างสังคมที่เข้มแข็ง สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการธุรกิจ สร้างเม็ดเงินเป็นกอบเป็นกำในหลายปีที่ผ่านมา แต่หากชุมชนไม่รู้จักรักษาหัวแหนดทุนทางวัฒนธรรมหนึ่งเดียวเหล่านี้ ย่อมทำให้เกิดความเสื่อมโทรม ความไม่ยั่งยืน และจะเป็นผลร้ายต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural Functional Theory) ของโบร นิสลอร์ มาลินอสกี (Bronislaw Malinowski) นักมานุษยวิทยาชาวโปแลนด์ที่กล่าวถึง สิ่งสำคัญที่ทำให้สังคมเป็นปึกแผ่นมั่นคงประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) สังคมต้องการดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยปัจจัย 4 2) สังคมมีความต้องการความมั่นคงทางสังคมเช่นมีครอบครัว การรวมกลุ่ม และ 3) สังคมมีความต้องการด้านจิตใจ เช่นศิลปะการแสดง การท่องเที่ยว การ

บันทึก จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่จัดขึ้น ได้เป็นไปตามทฤษฎีนี้ และสมประโยชน์กันทั้งสองฝ่ายทั้งฝ่ายนักท่องเที่ยวและชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สอดคล้องกับชุมชนจิตา นาคภพ (2561) พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องเน้นการศึกษาวิถีชีวิตชุมชน มีกิจกรรมบอกเล่าความเป็นมาของชุมชน เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมและรับฟังเรื่องเล่าผ่านความเชื่อและตำนานประเพณีพิธีกรรมโดยมีผลิตภัณฑ์ของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร และผลิตภัณฑ์ที่เป็นของใช้และเครื่องมือรวมทั้งเครื่องประดับของชุมชน นับเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ ผ่านผลิตภัณฑ์เหล่านี้จัดเป็นของที่ระลึกเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของชุมชนที่แสดงถึงภูมิปัญญาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวได้หยุดชะงักลงเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้น ทั้งองค์กรชุมชนและหน่วยงานของรัฐ และประชาชนควรใช้โอกาสนี้ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแหล่งท่องเที่ยวของตนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวหากมีการระบาดของโรค ยุติลง ซึ่งคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมากอันอาจทำให้รองรับนักท่องเที่ยวไม่ทัน

1.2 ผลการวิจัยพบว่าประชาชนยังขาดการศึกษาอบรมในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเท่าที่ควร โดยเฉพาะการใช้ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการท่องเที่ยวควรจะได้มีการอบรมให้ประชาชนได้มีความรู้ที่ทันกับลูกทันกับเหตุการณ์

1.3 ผลการวิจัยพบว่าในหลายพื้นที่นักท่องเที่ยวอาจไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่จะเชื่อมโยงพื้นที่กับโลกที่อยู่นอกออกไปดังนั้นควรพิจารณาติดตั้งอินเทอร์เน็ตให้กับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงโลกทั้งโลก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งอาจทำให้คนในชุมชนได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ โดยเฉพาะในเรื่องความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ควรมีการศึกษาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สามารถสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลให้กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวระบบการจัดการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เป็นของที่ระลึกจากภูมิปัญญาพื้นบ้านที่หลากหลายทันสมัยให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นโดยการเพิ่มช่องทางการตลาดในโลกออนไลน์ และการประชาสัมพันธ์ที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ศิริสัมพันธ์ และรองศาสตราจารย์ ว่าที่ พ.ต. ดร.กิตติกรณ์ บำรุงบุญ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและทำให้งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีคุณค่า ขอขอบพระคุณ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา-มารดา บุรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ชีวิตและสติปัญญาแก่ผู้วิจัย จนประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน

เอกสารอ้างอิง

- ชุมชนจิตา นาคภพ. (2561). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์, *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(2), น.71-80.
- ดาริน วรณทรัพย์, นวสินธ์ วงประสิทธิ์, ศรีวัฒน์ จิระเดชประไพ และกาสัก เตชะขันหมาก. (2561). รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 5(1), น.17-24.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), น.25-46.

- เบญจวรรณ สุจริต และธวัชชัย สุจริต. (2560). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลนางพญาอำเภอท่าปลาจังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 12(2), น.53-65
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดขอนแก่นสนามกีฬาจังหวัดขอนแก่น. (2561). *เอกสารประกอบการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. ขอนแก่น: กลุ่มงานส่งเสริมการท่องเที่ยว
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. 2554. “การแต่งงานแบบไทย”. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2555, จาก http://www.m-culture.go.th/detail_page.php?sub_id=579